

Sygn. akt II K 248/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2018 r.

Sąd Rejonowy w Otwocku Wydział II Karny w składzie:

Przewodniczący: SSR Agnieszka Maszner

Protokolant Marzena Kwiatek

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 24 maja 2018 r.

sprawy **P. K. s. J. i A. z d. Ł., urodzonego (...) w H.,**

oskarżonego o to, że:

w okresie od dnia 02 lutego 2016 roku do dnia 26 stycznia 2018 roku w K. pow. (...), woj. (...) uchylał się od wykonywania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości wyrokiem Sądu Rejonowego w Otwocku sygn. akt III RC 113/17 i wyrokiem Sądu Rejonowego w Hrubieszowie sygn. akt III RC 331/99 na rzecz córki W. K., czym naraził ją w niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych tj. o czyn z art. 209 § 1a k.k.

orzeka

1. na podstawie art. 66 § 1 i 2 k.k. i art. 67 § 1 k.k. postępowanie karne wobec oskarżonego P. K. warunkowo umarza na okres próby 2 (dwóch) lat, z tym że ustala iż uchylał się od wykonywania obowiązku alimentacyjnego w okresach od 10 lutego 2016 roku do 23 maja 2017 roku, od 10 czerwca 2017 roku do 10 lipca 2017 roku, od 10 września 2017 roku do 10 października 2017 roku;
2. na podstawie art. 67 § 2 k.k. oddaje oskarżonego pod dozór kuratora
3. na podstawie art. 67 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt. 3 k.k. orzeka wobec oskarżonego P. K. obowiązek bieżącego łożenia na utrzymanie córki W. K.,
4. na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwalnia oskarżonego w całości od kosztów sądowych, wydatki przejmując na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt II K 72/13

UZASADNIENIE

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

P. K. i M. D. (1) pozostawali w związku konkubenckim przez okres około 12 m-cy, ze związku tego mają córkę W. K. urodzoną (...).

Na mocy wyroku Sądu Rejonowego w Otwocku z dnia 27 września 1999 sygn. akt III RC 331/99 P. K. został zobowiązany do łożenia na utrzymanie córki W. K. poczynając od 27 lipca 1999 roku tytułem alimentów po 300 złotych miesięcznie płatnych do rąk przedstawicielki ustawowej do dnia 10-tego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku zwłoki w ich płatności. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Hrubieszowie sygn. akt III RC 113/17 kwota alimentów została podwyższona do kwoty 600,00 zł miesięcznie.

Oskarżony nie płacił alimentów do rąk przedstawicielki ustawowej małoletniej M. D. (1). Kiedy W. K. dorosła oskarżony kupił jej spodnie, kilka bluzek oraz torebkę przesłał jej również kwotę 1000zł. Ponieważ oskarżony nie płacił alimentów M. D. (1) wystąpiła o ich wypłatę z funduszu alimentacyjnego oraz o przeprowadzenie egzekucji komorniczej.

M. D. (1) otrzymywała wypłaty z funduszu alimentacyjnego w latach 2000-2003 oraz w okresie od 2015 do początku 2017 w kwocie 300 zł. Wypłaty od maja 2017 roku w kwocie 500 zł otrzymuje bezpośrednio W. K..

Egzekucja komornicza prowadzona w stosunku do majątku oraz z zarobków oskarżonego przez większość czasu była skuteczna. Z zarobków oskarżonego egzekwowano miesięcznie kwoty od 22,74 zł do 600 zł miesięcznie. Oskarżony dokonywał również osobistych wpłat w kwotach po 500 zł. Okresowo egzekucja komornicza była nieskuteczna, oskarżony nie płacił kwot alimentacyjnych, w czasie objętym aktem oskarżenia, to jest w okresach od 10 lutego 2016 roku do 23 maja 2017 roku, od 10 czerwca 2017 roku do 10 lipca 2017 roku, od 10 września 2017 roku do 10 października 2017 roku.

Oskarżony prowadzi własną działalność gospodarczą i z tego tytułu osiąga dochody w kwocie ok 2000 zł ma na utrzymaniu dwoje dzieci.

Matka W. K. pracuje jako pomoc biurowa w firmie (...) w K. osiąga dochody 2225 zł miesięcznie. W. K. uczy się w szkole zawodowej w O.. Obie mieszkają w K..

Oskarżony P. K. utrzymuje z W. K. sporadyczny kontakt.

M. D. (2) i W. K. korzystały z pomocy Ośrodka Pomocy (...) w formie zasiłku rodzinnego wraz z dodatkiem z tytułu wydatków związanych z dojazdem do szkoły.

Brak wpłat alimentacyjnych ze strony oskarżonego naraził jego córkę na niemożność zaspokojenia potrzeb życiowych, gdyż gdyby nie otrzymywała wypłat z funduszu alimentacyjnego oraz zasiłków z Ośrodka Pomocy (...) zmuszona byłaby utrzymywać się wraz z matką z jednej pensji wynoszącej 2225 zł.

P. K. nie był dotychczas karany

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: wyjaśnień oskarżonego P. K. (k 46-47) zeznań świadków M. D. (1) (k. 13-14) i W. K. (k. 17), oraz dowodów z dokumentów w postaci: zawiadomień o popełnieniu przestępstwa (k. 1-3, 7-10, 25-31), informacji z Powiatowego Urzędu Pracy (k. 32), dokumentacji komorniczej (k. 33-35), wyroków i postanowień (k 4, 36-39), dokumentów wpłat (k49-51) oraz danych o karalności (k. 52 i 72)

Oskarżony P. K. przesłuchany w toku postępowania przygotowawczego nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu i złożył wyjaśnienia. Wyjaśnił, iż posiada obowiązek alimentacyjny wobec córki od 19 lat. Nie uchylał się od płacenia alimentów jednak były okresy kiedy nie pracował lub pracował dorywczo i to powodowało zadłużenie u komornika. Kiedy otrzymywał wynagrodzenie wpłacał je na konto komornicze obecnie również spłaca zadłużenie

Sąd zważył co następuje.

Oceniając wyjaśnienia oskarżonego P. K. Sąd uznał je za wiarygodne w całości znajdują bowiem potwierdzenie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, w tym przede wszystkim dokumentacji komorniczej oraz przedłożonych dowodach wpłat.

Oceniając zeznania świadków M. D. (1) i W. K. Sąd przyznał im walor wiarygodności w całości uznając, iż są one jasne, spójne, logiczne znajdują też potwierdzenie w dokumentach. Sąd zważył jednak, iż pokrzywdzone zataiły fakt skutecznej w dużej części egzekucji komorniczej, której musiały mieć świadomość podkreślając okoliczności niekorzystne dla oskarżonego. W ocenie Sądu świadkowie dążyli do przedstawienia działania oskarżonego w jak najgorszym świetle skupiając się na okolicznościach obciążających go, a pomijając korzystne.

Sąd uznał za w pełni wiarygodne wszystkie dowody z dokumentów przeprowadzone i ujawnione w toku postępowania, zostały one bowiem sporządzone przez osoby do tego uprawnione, żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności ani wiarygodności, do czego Sąd również nie znalazł podstaw, zaś w połączeniu z osobowym materiałem dowodowym pozwoliły na odtworzenie pełnego przebiegu zdarzeń będących przedmiotem niniejszego postępowania.

Sąd na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego zmienił opis czynu przypisanego oskarżonemu na nowo określając okresy, w których zalegał z alimentami, w okresie przedstawionego mu zarzutu zgodnie z przedstawionymi dokumentami oraz dowodami wpłat przedstawionymi przez oskarżonego. Sąd uznał, iż skuteczna egzekucja komornicza oraz dokonywanie wpłat na konto komornicze jest wypełnieniem obowiązku alimentacyjnego i wyeliminował z okresu czynu przypisanego oskarżonemu okresy powyższych wpłat.

Sąd w konsekwencji ustalił, iż P. K. popełnił czyn polegający na tym że: w okresie od dnia od 10 lutego 2016 roku do 23 maja 2017 roku, od 10 czerwca 2017 roku do 10 lipca 2017 roku, od 10 września 2017 roku do 10 października 2017 roku w K. pow. (...), woj. (...) uchylał się od wykonywania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości wyrokiem Sądu Rejonowego w Otwocku sygn. akt III RC 113/17 i wyrokiem Sądu Rejonowego w Hrubieszowie sygn. akt III RC 331/99 na rzecz córki W. K., czym naraził ją w niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych tj. o czyn z art.. 209 § 1a k.k.

Aktualne brzmienie przepisów art. 209 nadane zostało ustawą z 23.03.2017 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. poz. 952). Przedmiotem ochrony tego przepisu są: rodzina i instytucja opieki; chodzi o zabezpieczenie materialnych podstaw egzystencji dla osób najbliższych sprawcy oraz tych, których prawa w tym zakresie wynikają z orzeczenia sądowego lub ustawy. Strona przedmiotowa przestępstwa stypizowanego w § 1 wyraża się w uchylaniu się od ciężącego na sprawcy wykonania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości. Celowym zabiegiem ustawodawcy była rezygnacja z penalizacji uchylania się od wszelkiego rodzaju świadczeń alimentacyjnych jedynie na rzecz świadczeń określonych co do wysokości (tj. świadczeń pieniężnych), gdyż w praktyce tylko z taką formą niewykonywanych świadczeń alimentacyjnych mają do czynienia organy ścigania i sądy w postępowaniu karnym. Jak podniósł SN w postanowieniu z 28.01.2018 r. (I KZP 10/17, OSNKW 2018/3/24): „Po dokonaniu zmian w art. 209 § 1 k.k. ustawodawca nie odwołuje się już do źródeł obowiązku alimentacyjnego (nie wskazuje ich w tym przepisie wprost), zastrzega jedynie, że obowiązek taki ma być określony co do jego wysokości w orzeczeniu sądowym, ugodzie zawartej przed sądem albo innym organem albo w innej umowie. Nie oznacza to jednak, że nastąpiła dekryminalizacja wszystkich zachowań polegających na niewykonywaniu obowiązku alimentacyjnego, którego źródłem jest ustawa. Częściowa dekryminalizacja nastąpiła jedynie w odniesieniu do takich zachowań sprawców, będących zobowiązanymi na podstawie ustawy do łóżenia na utrzymanie osoby najbliższej, wobec których obowiązek alimentacyjny nie został określony co do jego wysokości w orzeczeniu sądu, ugodzie lub umowie. W pozostałej części, w odniesieniu do wynikającego z ustawy obowiązku alimentacyjnego, przestępność takich zachowań nie uległa zniesieniu. Dla bytu przestępstwa z art. 209 § 1 konieczne jest, aby łączna wysokość zaległości powstałych wskutek uchylania się od wykonania obowiązku alimentacyjnego stanowiła równowartość co najmniej trzech świadczeń okresowych albo jeżeli opóźnienie zaległego świadczenia innego niż okresowe wynosi co najmniej 3 miesiące. Jak słusznie zauważył Sąd Najwyższy w uchwale z 9.06.1976 r., VI KZP 13/75, OSNKW 1976/7–8, poz. 86: „Uchylanie się od obowiązku łóżenia na utrzymanie osoby uprawnionej do alimentacji zachodzi wtedy, gdy zobowiązany mając obiektywną możliwość wykonania tego obowiązku, nie dopełnia go ze złej woli”. Podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w postanowieniu z 17.04.1996 r., II KRN 204/96, Prok. i Pr.-wkl. 1996/11, poz. 4: „W pojęciu «uchyla się» mieści się negatywny stosunek psychiczny osoby zobowiązanej do wykonania nałożonego na nią obowiązku, który sprawia, że mimo obiektywnej możliwości jego wykonania, sprawca tego obowiązku nie wypełnia, gdyż wypełnić nie chce lub też zlekceważył obowiązek nałożony wyrokiem. Ten negatywny stosunek winien być wykazany stosownymi dowodami”. Artykuł 209 § 1a ustanawia kwalifikowany typ przestępstwa niealimentacji. Surowszej odpowiedzialności podlega ten, kto uchylając się od wykonania obowiązku alimentacyjnego z § 1, naraża osobę uprawnioną na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Analizując znamię narażenia osoby uprawnionej na niemożność zaspokojenia

podstawowych potrzeb życiowych, należy wskazać, że chodzi o konkretne narażenie na to niebezpieczeństwo; mamy zatem do czynienia z przestępstwem skutkowym z zaniechania (a skutkiem jest właśnie to narażenie na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych). Niealimentacja jest przestępstwem indywidualnym, jego sprawcą może być bowiem jedynie osoba, na której ciąży obowiązek alimentacyjny (określony co do wysokości orzeczeniem sądowym, ugodą zawartą przed sądem albo innym organem albo inną umową). Przestępstwo niealimentacji (określone w § 1) może być popełnione jedynie umyślnie, w obu postaciach zamiaru. Wydaje się również, że nie ma przeszkód, aby znamię skutku określone w art. 209 § 1a (tzn. narażenia na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych) mogło być objęte zarówno zamiarem bezpośrednim, jak i ewentualnym (tak Marek Mozgawa lex 2018)

Wobec powyższego Sąd uznał, iż oskarżony P. K. zarzucane mu przestępstwo popełnił umyślnie, miał on bowiem świadomość wysokości oraz istnienia świadczenia alimentacyjnego, do którego został zobowiązany na mocy wyroku Sądu Rejonowego w Otwocku z dnia 27 września 1999 sygn. akt III RC 331/99 zmienionym następnie wyrokiem Sądu Rejonowego w Hrubieszowie sygn. akt III RC 113/17, podwyższającym wysokość świadczenia alimentacyjnego jednak okresowo nie wypełniał tego obowiązku, pomimo iż miał taką możliwość. Oskarżony znał sytuację finansową córki oraz byłej konkubiny pomimo tego nie płacił zasądzonych kwot alimentacyjnych. Oskarżony nigdy nie był zarejestrowany jako bezrobotny, był zdolny do podjęcia i wykonywania pracy zarobkowej i wywiązywania się z obowiązku alimentacyjnego względem córki, czego jednak nie uczynił.

W świetle powyższych rozważań, całokształtu materiału dowodowego fakt popełnienia przez oskarżonego zarzucanego mu czynu nie budził wątpliwości. Oskarżony dopuścił się zarzucanego mu przestępstwa umyślnie.

Biorąc pod uwagę rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiary wyrządzonej szkody, okoliczności popełnienia czynu, Sąd uznał, że te charakteryzowały się niskim stopniem szkodliwości społecznej, w szczególności Sąd uwzględnił to, że okresy w których oskarżony nie płacił zasądzonych alimentów były krótkie – najdłuższy trwał ok 3 m-cy i dwukrotnie były to okresy miesięczne.

Wskazać również należy, iż zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2003r. w sprawie VKK 301/O3 Sąd może mimo nieprzyznana się oskarżonego orzec o warunkowym umorzeniu, jeżeli oceni, że okoliczności popełnienia czynu nie budzą wątpliwości. W przedmiotowej sprawie zaś, materiał dowodowy jednoznacznie wskazywał, iż oskarżony popełnił zarzucane mu przestępstwo.

Uznając winę P. K. w zakresie zarzucanych mu czynów Sąd na podstawie 66 § 1 i 2 k.k. i art. 67 § 1 k.k. warunkowo umorzył postępowanie karne wobec oskarżonego na okres 2 (dwóch) lat. Orzekając w powyższym zakresie Sąd miał na uwadze, iż zostały kumulatywnie spełnione wszystkie ustawowe przesłanki zastosowania tej instytucji: stopień zawinienia i szkodliwości społecznej popełnionych przez oskarżonego czynów nie był duży zaś P. K. nie był również wcześniej karany za jakiegokolwiek przestępstwo. Sąd zważył również, iż ewentualne skazanie oskarżonego za zarzucany mu czyn mogłoby skutkować wykluczeniem z rynku pracy a co za tym idzie uniemożliwieniem mu dalszego łożenia na utrzymanie pokrzywdzonej. Sąd zważył, iż u podstaw karalności czynu z art. 209§1a kk legła potrzeba zabezpieczenia bytu osobom uprawnionym z tytułu alimentacji i w ocenie Sądu warunkowe umorzenie postępowania jest optymalnym orzeczeniem w takiej sprawie. Zaspokaja bowiem potrzeby pokrzywdzonego, zaś gdyby oskarżony jednak naruszał porządek prawny w tym nadal nie uiszczał rat alimentacyjnych będzie możliwe podjęcie postępowania na podstawie art. 68 k.k. W ocenie Sądu postawa oskarżonego wyraźnie wskazuje, iż pomimo warunkowego umorzenia postępowania karnego będzie on przestrzegał porządku prawnego, w szczególności nie popełni żadnego przestępstwa. Sąd miał także na uwadze okoliczności w jakich doszło do popełnienia przedmiotowego przestępstwa, w tym to, że oskarżony tylko okresowo nie płacił zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. Warunkowo umarżając postępowanie Sąd wyznaczył okres próby wynoszący dwa lata uznając, iż taki okres warunkowego umorzenia postępowania będzie w przypadku oskarżonego właściwy.

Sąd na podstawie art. 67 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt. 3 k.k. zobowiązał oskarżonego do bieżącego wykonywania ciężącego na nim obowiązku lożenia na utrzymanie córki W. K.. Pomimo istniejącego orzeczenia, na mocy którego zostało orzeczone wobec oskarżonego P. K. świadczenie alimentacyjne na rzecz córki W. K. orzeczenie tego obowiązku było w ocenie Sądu konieczne. Zwłaszcza, iż oskarżony dotychczas okresowo nie wywiązywał się z przedmiotowego obowiązku.

Zgodnie z przepisem art. 67 § 3 k.k. Sąd oddał oskarżonego w okresie próby pod dozór kuratora. Orzeczenie w tym zakresie miało na celu weryfikację zachowania oskarżonego w okresie próby, ale również rola kuratora będzie polegała na udzieleniu oskarżonemu pomocy, aby więcej nie wszedł na drogę przestępstwa.

Mając na uwadze sytuację rodzinną i majątkową oskarżonego, jak również konieczność w pierwszej kolejności zaspokojenia roszczeń z tytułu świadczeń alimentacyjnych Sąd na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonego w całości od kosztów sądowych, obciążając wydatkami Skarb Państwa.